

STARTNOTA

Cultuureducatief netwerk Stad Leuven en Provincie Vlaams-Brabant

Inleiding

Zowel de Stad Leuven als de Provincie Vlaams-Brabant hebben in hun beleidsnota's cultuur voor de lopende beleidsperiode de oprichting van een 'cultuureducatief netwerk' ingeschreven¹².

Dit gebeurde na twee voorafgaande explorerende onderzoeken over het kunsteducatieve veld, onafhankelijk van elkaar uitgevoerd door de Provincie en de Stad.³⁴ Daarin werd voor beide bestuursniveaus de nood vastgesteld aan een instantie die op het vlak van de cultuureducatie zorgt voor informatie, coördinatie, en ontwikkeling van gedeelde projecten.

Beide overheden hebben gezocht naar mogelijke synergie bij het realiseren van een dergelijk netwerk. Dat gebeurde tijdens een overleg met de culturele en cultuureducatieve organisaties op 29 november 2007 en tijdens een wederzijds overleg tussen ambtenaren op 22 februari 2008. Op 2 juni vond hierover ook een politiek overleg plaats tussen stad en provincie.

Deze startnota heeft volgende doelstelling: het uittekenen van een werkbaar model voor een cultuureducatief netwerk. Dit netwerk moet een werking ontplooiën die aansluit bij de strategische doelen van zowel de Stad Leuven als de Provincie Vlaams-Brabant en bij de mogelijkheden van de cultuureducatieve actoren die hier actief zijn.

Doelstellingen Stad Leuven

De beleidstekst

In het cultuurbeleidsplan van de stad staat het volgende: 'De directie cultuur ontwikkelt en coördineert (evt. samen met de Provincie Vlaams-Brabant) een netwerk voor kunst- en erfgoededucatie voor kinderen en jongeren dat een rol speelt in de ruime regio. Dit netwerk zal de ontwikkeling van nieuwe methodieken op het vlak van kunst- en erfgoededucatie stimuleren en samenwerking tussen enerzijds de organisaties onderling en anderzijds de organisaties en het onderwijs realiseren.'

Taken van het netwerk

De directie cultuur van de Stad legt de nadruk op **de producerende rol** van het netwerk en ziet het volgende taken uitvoeren:

- onderzoek doen en informatie verzamelen, vanuit de noden en vragen van culturele spelers, scholen, organisaties;
- daaruit nieuwe projecten i.v.m. cultuureducatie ontwikkelen;
- deze projecten experimenteel laten draaien in de stad Leuven, als pilootfase;
- en ze nadien spreiden in de Provincie, maar ook in Vlaanderen.

¹ Stad Leuven, *Cultuurbeleidsplan 2008-2013*, operationele doelstelling 2.8, pag. 44

² Provincie Vlaams-Brabant, *Strategische nota 2007-2012 dienst cultuur*, doelstelling 3.3.1, pag.11-12

³ Rik Pinxten, Karen Lanckmans, Ellen Preckler, *Studie naar de noodzaak en de mogelijkheden voor het oprichten van een kunsteducatief netwerk in de Provincie Vlaams-Brabant, CiCi, maart 2003*

⁴ Inge Van Reeth, *Beleid op vlak van kunsten en erfgoededucatie voor kinderen en jongeren in de stad Leuven 2007-2011*, Onderzoeksverslag voorgesteld op de deelraad kunsten van de Stad Leuven, 2007

Als voorbeeld van een mogelijke output verwijst de Stad naar het Kraak-project, dat in Leuven ontwikkeld werd en nu wordt overgenomen in Kortrijk en Hasselt, en dat ook het onderwerp wordt van een publicatie.

Kenmerken van het netwerk

De Stad vindt dat het cultuureducatief netwerk volgende kenmerken moet hebben:

- het is gespecialiseerd: het bestaat uit 'ontwikkelaars' met een specifieke expertise in kunst- en erfgoededucatie voor kinderen en jongeren. Conceptontwikkeling, onderzoek, het maken van experimentele projecten vereist een duidelijke specialisatie;
- het is productief: het netwerk levert een concrete output af onder de vorm van uitvoerbare projecten en het bestaat uit 'makers';
- het is 'smal': geen grote structuur, wel een kleine kerngroep van makers (vanuit gespecialiseerde organisaties, ontwikkelaars), aangevuld met een perifere groep van betrokkenen uit het veld (vragers of ontvangers van projecten, klanten);
- de coördinatie van het netwerk heeft volgende kenmerken:
 - het gaat om één persoon;
 - die eerder ontwikkelaar dan coördinator is;
 - hij/zij is geen 'insider' van het cultuureducatieve veld, maar kent zowel 'ontwikkelaars' als 'klanten' en kan met beide communiceren;
 - is autonoom;
 - kan iemand van het eigen stedelijk kader zijn;
 - en wordt liefst binnen de directie cultuur van de Stad tewerkgesteld.

Middelen

De Stad Leuven voorziet structurele middelen voor het financieren van het netwerk (werkingsmiddelen, organisatiekosten, personeelskosten coördinator, etc). Voor het realiseren van projecten wil de Stad projectsubsidies inzetten.

Doelstellingen Provincie Vlaams-Brabant

De beleidstekst

De strategische nota 2008-2011 van de directie cultuur van de Provincie zegt het volgende:

'Verdieping van de culturele competentie.

Aandacht voor cultuur in de opvoeding op school maar vooral ook binnen gezinnen draagt ertoe bij dat jonge mensen belang blijven hechten aan cultuurparticipatie, ook wanneer ze opgroeien en eigen keuzes maken. Mensen - kinderen, jongeren en volwassenen - de kans geven om culturele competenties te verwerven, is daarom een structurele en langetermijnbijdrage tot cultuurdeelname. Als culturele organisaties hun deskundigheid rond cultuureducatie bundelen en samen verder uitdiepen, is dat een grote troef.

Onder culturele competentie vallen ook begrippen als informatiegeletterdheid en media-educatie. Wie niet beschikt over de nodige basisvaardigheden zal ook moeilijk zijn weg vinden in de hedendaagse informatiemaatschappij.

Vanuit die optiek blijft het zinvol te streven naar een cultuureducatief platform/netwerk in de provincie (cf. infra), al dan niet in eigen regie. De eerder vermelde doelgroepenwerking moet ook een verlengstuk vinden in dit educatieve luik.'

'Een platform/netwerk is een bewust gevormd verband tussen organisaties die wederzijds verplichtingen aangaan met de bedoeling tot resultaten te komen die voor elk van de organisaties afzonderlijk niet haalbaar zijn. Dit netwerk wordt georganiseerd onder sturing van de provincie en waar middelen voor ter beschikking worden gesteld. De partners in het netwerk worden geselecteerd op basis van het gemeenschappelijke

thema, en kunnen al dan niet uitsluitend cultureel of in een ruimere context gesitueerd worden. (...) Educatie is een bij uitstek regionale aangelegenheid die bij het kerntakendebat terecht aan de provincies toegewezen is. Tijdens de afgelopen bestuursperiode is er reeds een theoretisch kader uitgewerkt voor een educatief netwerk via een onderzoeksopdracht. Door het verder in concreet aftasten van noden en verwachtingen van het kunst- en cultuureducatieve veld in Vlaams-Brabant willen we actieterreinen en doelstellingen voor een netwerk afbakenen en nagaan of er nood is aan georganiseerd overleg met én ondersteuning van de sector. Hierbij is de bundeling van de educatieve krachten in Leuven een sterk uitgangspunt. Het is evenzeer van belang om het educatieve potentieel in de erfgoedsector (i.c. de musea) hierbij te betrekken.'

Taken van het netwerk

De Provincie legt de nadruk op **de coördinerende opdracht** van het netwerk. Dit brengt alle spelers in het cultuureducatieve veld samen, 'aanbieders' en 'afnemers' (zoals jeugdwerk, cc's, bibliotheken...) met de bedoeling om:

- kennis en ervaring uit te wisselen: waar bevindt zich informatie en expertise?
- af te stemmen op vlak van werking: overlappingen en lacunes vermijden;
- netwerken uit te bouwen die expertise delen: welke actoren kunnen elkaar helpen?
- visie te ontwikkelen: hoe kunnen we verbeteren?
- te stimuleren, vragen op te wekken;
- concrete projecten te realiseren
 - voornamelijk in de vrijetijdscontext (niet exclusief, maar met een sterke focus op vrije tijd, het netwerk mag geen doublure worden van de Canon Cultuurcel van het Departement Onderwijs);
 - voornamelijk voor kinderen en jongeren (niet exclusief, maar volwassenen willen de Provincie eerder benaderen via het netwerk sociaal-cultureel werk);
- deze projecten te spreiden in de Provincie.

Kenmerken van het netwerk

De Provincie heeft volgend beeld van de organisatievorm van dit netwerk:

- het is 'breed', de hele betrokken sector (aanbieders en afnemers) maakt er deel van uit.
- het wordt gezamenlijk gestuurd door aanbieders en afnemers.
- de coördinator heeft volgend profiel:
 - hij/zij moet de hele provincie als focus hebben, moet weten wat er in de provincie op cultuureducatief vlak gebeurt en aantal zaken die eruit springen van nabij volgen;
 - kan personeelslid zijn van een externe vzw die voor deze opdracht subsidie ontvangt via een samenwerkingsovereenkomst;
 - is regelmatig aanwezig op de Provincie, een fysieke link met de directie cultuur is nodig.

Middelen

De Provincie denkt aan hetzelfde financieringsmechanisme: structurele middelen voor het financieren van het netwerk (werkingsmiddelen, organisatiekosten, personeelskosten coördinator, etc) en projectmatige middelen voor werking.

Overeenkomsten en verschillen qua concept tussen Provincie en Stad Leuven

Overeenkomsten

Beide overheden zien het netwerk cultuureducatie als een instrument dat:

- vooral kinderen en jongeren als doelgroep heeft;
- concrete projecten ontwikkelt, initieert, realiseert en verspreidt;
- een verbinding maakt tussen 'gebruikers' uit het culturele veld en 'ontwikkelaars' uit de cultuureducatieve sector;
- gecoördineerd wordt door één persoon;
- werkt met een combinatie van structurele middelen en projectmiddelen.

Verschillen

Er zijn enkele punten waarop de visies enigszins verschillen:

- de Stad wil projecten realiseren die zowel voor de vrije tijd als voor het onderwijs bedoeld zijn, terwijl de Provincie een sterke klemtoon wil leggen op de vrije tijd;
- de Stad legt meer nadruk op het productieve karakter van het netwerk (zelf concrete projecten uitwerken), de Provincie meer op de coördinerende rol ervan (behoeften detecteren, informatie en expertise verspreiden, projecten van derden initiëren en faciliteren);
- hierdoor ziet de Provincie het netwerk ook breder: het moet alle betrokkenen in Vlaams-Brabant verzamelen en met elkaar verbinden. De Stad denkt eerder aan een kleine en wendbare structuur die niet permanent alle spelers in de werking betreft;
- de Stad wil de coördinator van het netwerk graag in eigen huis laten werken, als een lid van het team van de directie kunsten, terwijl de Provincie deze persoon niet binnen het eigen kader plaatst maar bij een externe organisatie (mits een zeer regelmatig contact met de directie cultuur en onderwijs van de Provincie).

Gezamenlijk voorstel voor een cultuureducatief netwerk

Tijdens een overleg tussen ambtenaren van beide overheden⁵ werd gezocht naar een concept dat de doelen van beide overheden kan combineren en daarbij de bovenstaande overeenkomsten kan behouden en de verschillen zoveel mogelijk kan overbruggen.

We geven op de volgende pagina een schematische voorstelling van dit concept, en hier alvast een omschrijving van de onderdelen.

De stuurgroep:

- is samengesteld uit vertegenwoordigers van de provincie en van de stad;
- maakt een beheersovereenkomst op, stuurt de coördinator aan en evalueert hem;
- is belast met het toezicht op de werking van het cultuureducatief netwerk.

De klankbordgroep:

- is een beperkte groep van mensen uit het brede veld die in de klankbordgroep zetelen omwille van hun expertise, niet om een sector te vertegenwoordigen (samen zijn ze wel representatief voor de cultuureducatieve sector in Leuven en Vlaams-Brabant);
- heeft een vaste samenstelling;
- concretiseert samen met de coördinator de missie, de doelen en het actieplan van het netwerk;
- zij doet dit op basis van een regelmatige bevraging van de brede culturele sector;
- kan werkgroepen inrichten;

⁵ Verslag van het overleg over cultuureducatie tussen de Stad Leuven en de Provincie Vlaams-Brabant op vrijdag 22 februari 2008

- is het forum voor de coördinerende opdracht van het netwerk (zie verder: missie).

De coördinator:

- leidt de klankbordgroep;
- leidt de projectgroepen;
- maakt de verbinding tussen beide;
- bestuurt de middelen.

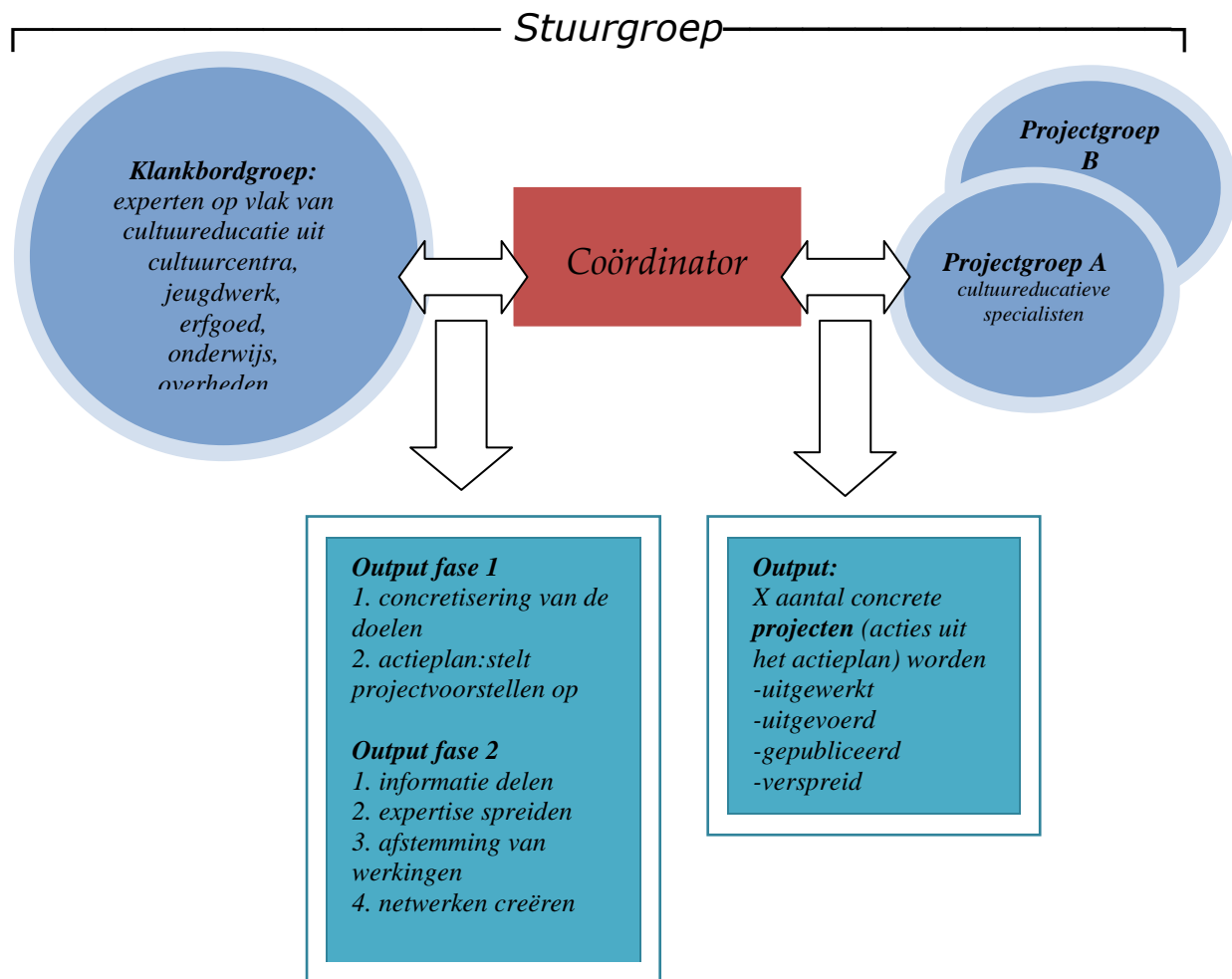
De projectgroepen:

- bestaan uit specialisten van kunsteducatieve organisaties;
- zijn wisselend van samenstelling;
- werken aan één concreet project;
- zijn het instrument voor de uitvoerende opdracht van het netwerk (zie: missie).

Financiering:

- met structurele middelen: de klankbordgroep en de coördinator
- met projectmiddelen: de projectgroepen en de projecten

schematische voorstelling netwerk cultuureducatie

Missie

Het netwerk heeft een **coördinerende opdracht** op het vlak van cultuureducatie in Leuven en in Vlaams-Brabant. Het brengt de belangrijkste spelers in het cultuureducatieve veld samen, vanuit het jeugdwerk, de cultuurcentra, de bibliotheken, de sociaal-artistische werkingen, de erfgoedsector, de kunsteducatieve organisaties, enzovoort. Het heeft daarbij tot doel om informatie, kennis en ervaring over cultuureducatie uit te wisselen, werkingen op elkaar af te stemmen, horizontale en verticale netwerken uit te bouwen, visie te ontwikkelen. Daarvoor zal het netwerk onderzoek doen en informatie verzamelen, vanuit de noden en vragen van culturele spelers, scholen, jeugdwerkorganisaties, enzovoort.

Het netwerk heeft een **uitvoerende opdracht** op het vlak van de cultuureducatie in Leuven en in Vlaams-Brabant. Het zal de ontwikkeling van nieuwe methodieken op het vlak van cultuureducatie stimuleren. Vanuit de resultaten van onderzoek en informatieverzameling zal het netwerk nieuwe projecten i.v.m. cultuureducatie ontwikkelen die vaak experimenteel zullen draaien in Leuven, gespreid zullen worden in Vlaams-Brabant en desgewenst ook in Vlaanderen.

Het netwerk zal in zijn werking de nadruk leggen op **kinderen en jongeren als doelgroep**. Gezinnen en volwassenen kunnen op aanvullende wijze betrokken worden bij de werking. Waar mogelijk zal naar interessante combinaties tussen vrije tijd en schooltijd worden gezocht.

Concretisering en actieplan

In de loop van de komende maanden zal de stuurgroep die bestaat uit vertegenwoordigers van de stad Leuven en de provincie Vlaams-Brabant, een aantal zaken concretiseren waaronder:

1. de uitbesteding aan of samenwerking met derden,
2. de samenstelling van de klankbordgroep,
3. de definitieve naam van het netwerk,
4. de werkplek,
5. het opstellen van de beheersovereenkomst met de derde,
6. het bepalen van de basis voor een actieplan dat dient verfijnd te worden door de klankbordgroep.

Deze startnota is gebaseerd op de conceptnota van 24 april 2008 opgemaakt in opdracht van de stad Leuven en de provincie Vlaams-Brabant door Jan De Braekeleer van WiSPER vzw.

Geconsulteerde teksten

- Provincie Vlaams-Brabant *Strategische nota 2007-2012 dienst cultuur*
 - Stad Leuven *Cultuurbeleidsplan 2008-2013*
 - Onderzoeksverslag Inge Van Reeth, *Beleid op vlak van kunsten en erfgoededucatie voor kinderen en jongeren in de stad Leuven 2007-2011*
 - Advies van de Raad voor Cultuur aangaande strategieën om de cultuurcompetentie te verhogen, 28 juni 2006
 - Lievens en Waege, *Cultuurkijker: cultuurparticipatie in breedbeeld. Eerste analyses van de survey 'Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004', De Boeck, Antwerpen, 2005*
 - Bamford Anne, *Kwaliteit en consistentie. Arts and Cultural Education in Flanders, Departement Onderwijs, September 2007*
 - Verslag van het overleg over cultuureducatie tussen de Stad Leuven en de Provincie Vlaams-Brabant op vrijdag 22 februari 2008
 - Provincie Vlaams-Brabant, *Cultuureducatie in Leuven/Vlaams-Brabant. Naar een samenwerkingsverband op vlak van cultuureducatie in Leuven/Vlaams-Brabant? Uitgangspunten vanuit de directie cultuur en onderwijs Vlaams-Brabant voor het overleg op 22 februari 2008 met de Stad Leuven*
 - Onderzoeksverslag Rik Pinxten, Karen Lanckmans, Ellen Preckler, *Studie naar de noodzaak en de mogelijkheden voor het oprichten van een kunsteducatief netwerk in de Provincie Vlaams-Brabant, CiCi, maart 2003*
-